

Akrobatické lyžování

Je ve hvězdách, jak by to bylo s popularitou akrobatického lyžování, kdyby se Aleš Valenta v únoru nestal na olympiádě v Salt Lake City národním hrdinou. Skočil trojné salto s pěti vruty, nejtěžší skok v dosavadní historii. Fakt, že si jen málokdo dokáže představit, co to vlastně znamená, je vedlejší.

„Většina lidí si s pojmem akrobatické lyžování spojí právě a jenom Alešův výkon. Jenže kromě skoků existuje další disciplína – moguly, neboli jízda v boulicích,“ říká Tomáš Suda, trenér juniorské reprezentace a otec Nikolky Sudové, jediné české zástupkyně ve Světovém poháru „boulařek“.

Jak boule, tak skoky by se bez nadsázky daly klasifikovat jako skutečný vědní obor. Trénink, vybavení, hierarchie závodů, příprava svahu, parametry můstek, za tím vším jsou megabyty znalostí.

Skoky + boule

Akrobatické lyžování, anglicky freestyle skiing, je dítětem Ameriky 60. let, kdy – jak píší olympijské webové stránky – „atmosféra společenských změn a svobody projevu vedla ke vzniku nových, vzrušujících lyžařských odvětví“.

Původně se ke skokům a boulicím řadil ještě tzv. balet. „Šlo o lyžařskou podobu krasobruslení. Jezdilo se na mírném svahu, krátkých lyžích a s dlouhými hůlkami. Závodníci předváděli různé skoky a figury,“ vysvětluje Tomáš Suda. Jenže bodové hodnocení – stejně jako u krasobruslení – záviselo plně na subjektivním úsudku rozhodčích. „Proto olympijský výbor nezařadil balet do programu her, tím pádem tahle disciplína jako by zemřela. Když se provozuje, tak jen rekreačně nebo exhibičně.“

U mogulů je situace jiná – jezdí se po extrémně prudkém, rovném svahu (pravidly vymezený sklon je 25 – 33°,

Snímek: ČTK

minimální délka 220 m). Čtvrtinu bodového hodnocení tvoří čas, polovinu technika jízdy a zbývající čtvrtinu body za předvedené skoky (pro něž se letos zcela uvolnila veškerá omezení, smí se skákat i salta apod.).

Pokud jde o Valentovu disciplínu, všechno je složitější. Každý profesionální závodník má licenci na určitou obtíž-

nost, k níž smí každou sezónu přidat jen jednu rotaci – tzn. salto nebo vrut. „V závodě se pak skoky nahlašují dopředu, nikdo nesmí jít přes svou hranici. Na oficiálním tréninku, kde jsou rozhodčí, musí skokan předvést skok s nejvyšší obtížností a v samotném závodě nesmí skákat skok s obtížností vyšší,“ vysvětluje Suda.

Vybavení

Akrobatické skoky nekladou velké nároky na jízdní vlastnosti lyží. Jde hlavně o pevnost, již zajišťuje systém kevlarových a titanových výztuh. Lyže jsou lehké a oproti sjezdovým krátké – cca 160 cm. Lyže na moguly musí mít naopak špičkové vlastnosti. Mají klasický tvar a vyrábějí se na zakázku. Helma je předepsaná pro obě disciplíny.

Nové disciplíny

Od letošní sezóny se akrobatické lyžování oficiálně pod zastřešením FIS (Mezinárodní lyžařská federace) rozšiřuje o „nové disciplíny“. Jedná se o obdobu snowboardových disciplín jako U rampa, Big Air, Ski cross atd., jenže na lyžích. Pro sezónu 02/03 jsou Ski crossy zařazeny do pořadu světových pohárů.

Internet

Mezinárodní lyžařská federace
www.fis-ski.com
Svaz lyžařů ČR
www.czech-ski.com

Akrobatické lyžování v ČR
www.freestyle-ski.cz
Mezinárodní olympijský výbor
www.olympics.org

Důležitým parametrem skoku je nájezdová rychlost a výletový úhel z můstku. Každému vyhovuje něco jiného. Když dva soupeři předvádějí ten samý skok, nemusí oba zvolit můstek s totožným výletovým úhlem. Potřebná rychlost se pak dá logicky ovlivnit délkou nájezdu (po cca padesáti- až stometrovém svahu o sklonu kolem 25°).

Dopad na vodu

Základní a nezbytnou tréninkovou metodu jsou skoky s dopadem do vody. Je jich třeba absolvovat stovky a tisíce, než se člověk stane excelentním skokanem na sněhu. „Řekněme, že by k nám přišlo dítě přímo z ulice. Museli bychom začít důkladnou gymnastickou přípravou – aby se naučilo pohybu ve vzduchu. Následoval by nespočet skoků do vody – od jednoduchých až po složitější, a teprve po pár letech by se ten človíček dostal se salty na sněh,“ vypočítává Suda. „Příprava je dlouhá, akrobatické lyžování je sport ‚starých‘ lidí. Ve světové špičce je možné se prosadit až tak po šestadvacítce, kdy je pryč zbrkllost a nerozvážnost,“ vysvětluje. „Akrobatické skoky jsou v ČR sportem jednoho muže. Až skončí Aleš Valenta, nebude ho mít kdo nahradit. Nastane generační propast, kterou zaplníme třeba až za deset let.“

Určitou naději skýtá nový skokanský „vodní“ areál, který zásluhou Valenty vyrostl ve Štítech na Šumpersku. Je jediný u nás, navíc skvěle vybavený. Pokud jde o moguly, zitrky jsou světlejší. V Jablonci nad Nisou, Šumperku a Ostravě se věnují systematické přípravě mládeže řadu let. Navíc teprve dvacetiletá Nikola Sudová a její dvě ještě mladší kolegyně jsou zárukou, že české lyže ze světových boulí hned tak nevyzímí. ●

Adéla Poláková